

N:o 15.

Af herr **J. E. Wikstén**, om tillägg till Kongl. Maj:ts förslag till förbättrad härordning i afseende å soldatkontrakten vid indelta armén.

I Kongl. Maj:ts proposition till innevarande urtima Riksdag, angående förbättrad härordning, har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen »beträffande soldatkontrakten vid indelta armén, att för sin del medgifva den ändring i derom gällande bestämmelser, att rote- och rusthållare äfven i de landskap, der sådant nu ej är medgifvet, må vara oförhindrade att mot ersättning i legan eller den kontanta lönen till soldat upplåta allenast torp med kåltäppa eller planteringsland».

Om nämnda hemställen bifölls, skulle alltså, beträffande soldatkontrakten, tvenne alternativ blifva tillåtna, nemligen: det ena upp-tagande fullständigt torp; det andra torp bestående af endast hus och kåltäppa med ökad lega eller lön i stället för torpjord; men ett tredje alternativ vore minst sagdt lika nödigt och lämpligt som nyssnämnda andra alternativ, nemligen ett som upptoge endast kontant ersättning (ej torp) så väl i form af lega som lön.

Derest nu nämnda trenne alternativ blefve tillåtna, skulle helt säkert rekryteringen derigenom i hög grad underlättas. Rote- och rusthållare å ena och soldaten å andra sidan finge derigenom frihet att välja det alternativ, som för båda parterna bäst passade. Jag vill således ej förneka, att båda af de sålunda ur Kongl. Maj:ts proposition framgångna alternativen komma att tillämpas, om nemligen den kongl. propositionen vinner Riksdagens bifall. Olika ortförhållanden, ja till och med olika omständigheter inom hvarje ort skola bidraga till att så

sker; men lika säkert är det ock, att det tredje alternativ, som jag tar mig friheten föreslå, skulle med tacksamhet mottagas från så väl rote- och rusthållare som soldat, utan att staten deraf skulle lida något men, snarare tvärt om.

Uti den ort jag närmast känner — och otvifvelaktigt äro förhållandena i det hänseendet lika äfven i flera andra orter — har jordafsöndringssystemet hastigt utvecklats så, att det nu finnes en massa med jordlägenhetsegare och innehafvare — deras antal växer nemligen i hög grad hvarje år — hvilket ju i allo är en glädjande företeelse, särskildt ur social synpunkt, och ofta skulle rote- och sannolikt äfven rusthållare kunna skaffa rekryter just från nämnda samhällsälskande befolkningsleder, om det vore medgifvet att lemna soldaten uteslutande kontant lega och aflöning. För nämnda folkklass (om man nemligen så får uttrycka sig) har nemligen soldatstugan med tillhörande jord i regel föga värde, emedan den befolkningen sträfvar för att förvärfva sig och sedan att förädla en egen liten torfva äfvensom för att skaffa sig en egen stuga. Kontant soldatlega och dito lön skulle deremot i många fall hjälpa sådan befolkning i dess ädla sträfvan och följaktligen äfven blifva ett indirekt verkande medel för underlättande af rekrytering. Under nu rådande tidsförhållanden, då näringarna för öfrigt äro af så många slag, jemförda med forntidens, lider det icke tvifvel om, att kontant aflöning till soldaten i många fall är vida lämpligare än de gamla aflöningsförhållandena. Af tillgängliga utredningar visar det sig jemväl, att i de delar af landet, der soldaterna saknat torp, de allra flesta af dem likväl varit bofasta, hvilken omständighet jemväl synes tala för den mening, jag tagit mig friheten framhålla. Den omfattande utredning, som t. f. chefen för generalstaben i ämnet anfört — sid. 64—68 i bilagan till Kongl. Maj:ts proposition — synes mig äfven tala för, att staten ej det ringaste riskerar med ett sådant medgifvande, som det jag nu påpekat.

Då jag sålunda är förvissad om, att ett sådant medgifvande, hvarom jag tagit mig friheten erinra, ur alla synpunkter sedt, blifver till gagn ej blott för rote- och rusthållare och soldat utan jemväl, åtminstone indirekt, äfven för staten, får jag på grund af anförda skäl vördsam samt hemställa,

att Riksdagen må, beträffande soldatkontrakten vid indelta armén, för sin del medgifva den ändring i derom gällande bestämmelser, att rote- och rusthållare äfven i de landskap, der sådant nu ej är medgifvet, må vara oförhindrade antingen att mot ersättning i

legan eller den kontanta lönen till soldat upplåta
allenast torp med kåltäppa eller planteringsland, eller
ock till soldat utgifva allenast kontant lega och lön.

Stockholm den 24 oktober 1892.

J. E. Wikstén.

Uti förestående motion instämma:

Nils Wallmark

J. A. Lundström.

i Smedsbyå.

N. Boström.

L. O. Carlsson.